

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

Braband
IN
O p r o e r .

2640

BRABAND

IN

O P P O E R

Breda,

ter Drukkerij van F. P. STERK.

1831.

A A N D E N
L E Z E R.

Ik bedoel geenszins, om mij door deze weinige regels in de rij der Dichters te plaatsen.

Ik heb alleen hier in dichtmaat eene korte schets willen geven van hetgeen in Braband, in den jare 1830 en vervolgens, heeft plaats gehad; naar hetgeen mij door oog- en oor-getuigen is medegedeeld.

Heb ik hier of daar eene voor sommigen te harde uitdrukking gebezigd, -- men moet die toegeven aan

iemand, wiens familie zulk een zware slag door deze gebeurtenis is toegebracht.

Tegen niemand, die braaf is, hoe ook zijne Staatskundige of Godsdienstige gevoelens zijn mogen, heb ik den minsten wrevel; maar ik verfoei allen (al was ik ook ongelukkig genoeg, om zoodanigen onder mijne naaste bloedvrienden te moeten zien), die, hetzij regtstreeks of zijdelings, deel aan zulke gruwelen genomen hebben; geene dan alleen schuldigen zullen zich door deze regels beledigd achten.

E. v. W.

BRABAND IN OPROER.

Ick zagh een sterre gevallen uit den hemel op de aerde — en de put des afgronts is geopent: en daer is roock opgegaen uijt den put als roock eenes grooten ovens: en uijt den roock quamen sprinckhanen op de aerde; ende haer wiert macht ghegeven gelijk scorpioenen der aerde macht hebben. Ende gedaenten der sprinckhanen waren den peerden gelijk -- ende hare aangesichten als aangesichten van menschen -- ende hare tanden waren als tanden der leeuwen -- ende sij hadden steerten den scorpioenen gelijk, en de daer waren angels in hare steerten, ende hare macht was, de menschen te beschadigen vijf maenden. ---

Jon., Openbaring, Hoofdst. 9.

'k **Z**ag eens de poort der hel uit hare hengsels springen,
En 't vrees'lijk duiv'len-heer verwoed naar buiten dringen;
Nu stuift die helle-sleep met woest gedruisch daar voort,
En op den ganschen togt wordt niets dan Wee! gehoord!
De voorhoede is gevormd uit Meined, List en Logen,
En na hen komen Moord en Plond'ring aangevlogen;
De standaard des Verderfs ontrolt zich nu geheel —
En 't mensch'lijk hart krimpt weg bij 't volgend schrik-tooneel.

Een klein, maar bloeiend, Volk (a) kon zich gelukkig noemen,
En op het zacht bestuur eens goeden Konings roemen.
Sints vele jaren lang deelde ongestoorde vreê
Aan land en onderdaan den schat der Welvaart meê.
Deze uitgebroken troep van 's Afgronds wangedrochten
Beproeft — door al wat ooit en hel en dood vermogten —
Dat hij hier al dat heil en dat geluk verwoest,
Waartoe Verraad -- gepaard met Wraakzucht -- dienen moest.
't Gelukt: — de Satan grijnst bij 't plan van alvernielen,
Met even zulk een' lach toen de eerste menschen vielen.

De Vorst APOLLYON — (b) tot 't lukken van zijn plan —
 Zoekt wijd en zijd op aarde een wezen — zoo na kan
 Volkomen hem gelijk — een' lozen geest te vinden;
 Die, onder menschen-vorm, den mensch best kon verslinden;
 Hij vindt een' banneling (c), die zich zijns Vonnis wreekt,
 En daarom tegen Vorst en Wet het oproer preekt.
 Bij dien nu voegen zich nog eenige onverlaten —
 Verraders van den Vorst — den Raad waarin zij zaten:
 't Meenedig vloek-gespan bereidt, met wrev'le hand,
 Den val van 's Konings Troon en 't dierbaar Vaderland!
 De volks-stroom wordt beroerd door deze dwarrel-winden;
 En 't opgeruid gemeen, dat zich zoo ligt laat blinden,
 Door schatten omgekocht van eenen aterling,
 Bewerkt zijn eigen val en zijn vernietiging.
 Vrees een toekomstig lot, ô hoofd der muitelingen!
 In plaats naar hoog gezag of rijken post te dringen —
 Wordt ge eens uw eigen beul, bij 't klimmen van den nood;
 Gelijk de schorpioen (d) door eigen gif zich doodt.

Nu laat zich 't dof gedruisch der zamenscholing hooren;
 Zoo pakken wolken zaam, en 't onweêr wordt geboren.
 Op eens verheft een kreet van toemeloos geweld,
 Der muit'ren heesch gekrijsch, zich over stad en veld.
 Het Wetboek is vertrappt — de staf des Regts verbroken —
 't Gezag miskent — de vaan des Oproers opgestoken.
 Hier dooft het krijgsumroer het kermen in den dood,
 En 't angstige gegil van hem, die viel of vlood.
 Het klett'ren van het zwaard — het dond'ren der musketten,
 Bedreigen als het waar' de Menschheid te verpletten:
 't Is alles oorlogs-tuig, wat 's moorders hand ontmoet,
 't Zij olie — zwavel — pek — of kokend vet en roet.
 Niets kan de roode vuist der menschen-slagters binden —
 't Vernuft is uitgeput, om wapenen te vinden;

De Kunst en Wetenschap, hier tegen wil geleid,
 Vindt 't schrik'lijkst middel uit, door den Chymist (e) bereid.
 Men trapt gewonden — zelfs zieltogenden — met voeten;
 En poogt zijn' wraaklust nog aan stervenden te boeten.
 Den held, die, zwaar gewond, daar weêrloos nederligt,
 Slaat de onnensch — d'arm van 't lijf gehakt (f) in 't aangezigt,
 Omdat hij in dien arm het zwaard der Wet gedragen —
 Naar eed en pligt de Wet en 't heilig Regt moest schragen;
 Met geen meer woede valt de grimmige Javaan,
 Of wilde Boschjes-man, op zijnen vijand aan.

Hier ziet men dooden ook door 't beulen-rot ontleden,
 En, naar barbaren wijz', de harten uitgesneden:
 Ja, de anders zachte vrouw woelt, met harpijen (g) - hand,
 In der verslagenen nog trillend ingewand.
 Een dolle wijven-hoop, met losgerukte haren,
 En 't speeksel op den mond van woede — of 't *furiën* warcn,
 Vernielt met razernij al wat en waar het kan,
 En overtreft in woede ook d'allerwoesten man.
 De woede des hyeens (h), de tijger kan niet halen,
 Bij 't naar bloed dorstend hart dier wreede kannibalen.

Bij al dit helsch gejoel, gekerm en naar gehuil,
 Rijst ginds, uit straat op straat, een donker-purp're zuil
 Van vlammen en van rook, uit hemelhooge daken,
 Waar plonder-zwerm bij zwerm 't vernielend vuur in staken;
 Zoo min der moord'ren staal persoon of stand ontziet,
 Spaart 't aangestoken vuur het schoonst gebouw ook niet!
 Het Vorstelijk paleis, den vlammen prijs gegeven,
 Getuigt van de euveldaên, door 't snoodst verraad bedreven;
 De Menschheid deinst te rug, wen 'k al de gruw'len maal:
 't Is 't Rijk der Duisternis — 't is PLUT'OS Zegepraal.

'k Zie uit dien jammer-poel nog nieuwe ellenden rijzen,
 Die ons op 't zwart gebrek en nijpende armoê wijzen:
 De muiteling ontrukt aan zijnen eigen mond,
 De laatste bete broods vertreden op den grond.
 De felle honger raast door straat, langs markt en kaden,
 Maar vindt die plaatsen thans — voorheen met spijs beladen —
 Als 't afgemaaide veld, waar slechts de stoppel staat,
 En aan den lezer niet één halmpjen overlaat.
 Hier smeed de onzinnigheid een juk, dat zwaar zal drukken:
 De werkplaats ligt in de asch, het weefgetouw in stukken;
 't Kunstwerktuig is vernield — en 't hollende gemeen
 Ontrukt zich-zelf 't bestaan — de middelen met-één.
 Nu wordt een spijs — geene eeth're spijs vóór weinig dagen —
 Op wolven-aard met gulzigheid te lijf geslagen.
 De Nood is overal — de Ellende is algemeen:
 Zoo straft ontzettend hier de Misdaad die misdeên.
 De drom van 't gistend graauw — nu trotsch op zijne zege
 En heet naar bloed en buit — verspreidt zich allerwege.
 De *Neer* verzwelgt het al, wat in zijn' kring zich vindt —
 Zoo de opstand, die 't ook al, wat hij bereikt, verslindt.

Nog willen, na dit al, met moord bevelkte handen —
 De Godheid gaat niet vrij — den Hemel offers branden;
 En ving'ren, nat van bloed, slaan dweepziek in het Huis, —
 Der Godsdienst toegewijd — het teeken van het Kruis.
 Ja! na deez' gruweldaên, durft in de Tempelkoren,
 De stem des Priesters nog voor 't Altaar zich doen hooren,
 In 't heiligschennend lied: (i) »Wij looven u, ô God!»
 Dat 't Opperwezen tart, en met de Godheid spot.
 Zoo wil ook de Irokees (k) den Grooten Geest vereeren,
 't Afschuw'lijk Afgodsbeeld met 's vijands bloed besmeeren —
 En meent — als of de Goôn met menschenbloed zich voên —
 Met zulk een schrik'lijk feit zijn' God een dienst te doen.

Wee u! die de oorzaak zijt van alle deze ellenden;
Wee u! die op uw' post die jam'ren af kondt wenden!
De vloek van weeuw en wees rust zelfs nog op uw graf!
Gij Graven! gij Barons! (*l*) verachting zij uw straf!
Gij trouwlooze oorlogsknechts! gij Mavors' bastaard-zonen!
Gij Ridder's zonder eer! de schande blijve u loonen!
Maar gij, ô brave man, CHASSÉ! de snelle Faam
Vereeuwigt — ook met dien van elken Held — Uw' naam.

Rampzalig stukje gronds, in bloed en traan verdronken,
Onmensch'lijk menschen-ras, der menschheid heel ontzonken.
Waar uw onzalig oord? wie gij? geheel onwaard,
Geplaatst, genoemd te zijn op land- of wêreldkaart.
Wie zal van u, uw volk, uw' wandaên ooit na dezen
In 't groot Geschiedboek niet dan sidderende lezen!
Gij, Braband! zijt die hel — gij Belg! (*m*) dat duiv'len-rot,
Gevloekt bij al wat braaf — (*n*) verdoemd bij mensch en God!

A A N M E R K I N G E N.

- (a) Was niet Brabant, zelfs ten koste van Holland, vijftien jaren lang in eenen bloeienden toestand?
- (b) Een Grieksch woord — hetwelk *Zoon des Verderfs* — *Hel-Vorst* beteekent.
- (c) De zaak van DE POTTER bij 't Hooge-geregtshof, te *Brussel*, is bekend — en — indien hij ook in den ban der H. R. C. Kerk is, heeft hij een *dubbel* vonnis.
- (d) Wanneer de Schorpioen zoodanig in het naauw is, dat hij niet meer weet *waarheen* — krount hij den staart — steekt zich in den kop en sterft dadelijk door zijn eigen gif.
- (e) Men wierp te [*Brussel* van boven uit de ramen op de Magt, die 't oproer stuiten wilde, niet alleen met kokend water — kokende olie, maar ook met sterkwater — vitriool en wat des meer is.
- (f) Een' krijgsman, die zich met het zijdgeweer verdedigde, en als een leeuw tegen de overmagt vocht, eindelijk overmand wordende, hieuw men den arm af, en sloeg hem daarmede, nog levend, in 't aangezicht.
- (g) De vrouwen sneden een' soldaat, die gesneuveld was, uit wraakzucht den buik op.
- (h) De gepleegde wreedheden zijn ontelbaar. Men heeft een Hollandsche *Korporaal* buiten *Leuven* aan eenen boom opgehangen gezien — den buik opgesneden, en zijne ingewanden tot verre beneden zijne voeten hangende — en — het non plus ultra was: — men had een' Hollandschen Sergeant aan eenen muur opgehangen — doch zoodat hij te halver voet — of ruim op zijne toonen

den grond raken kon. Wanneer hij nu de doodsbenauwdheid, door den strop veroorzaakt, niet meer verdragen kon, rigtte hij zich weér op; maar deze stelling niet langer meer kunnende behouden — hing hij weldra weder; totdat, zijne krachten geheel uitgeput wordende, hij, met den dood schrikkelijk worstelende, eindelijk stierf. Dit noemden de barbaren »dansende sterven."

- (i) Het *Te, Deum, laudamus!* Ik eerbiedig dit zeer schoon Gezang. De uitdrukking *heiligschennend lied* — daarvoor wil ik zeggen, dat dit Lied, bij zulke gelegenheden gezongen en bij zulke omstandigheden, in plaats van de Godheid te vereeren, haar onteert.
- (k) Vele wilde volksstammen verstaan door den Grooten Geest, dat wezen, hetwelk wij God noemen.
- (l) *Ubi rerum testimonia adsunt, non opus est verbis* — is hier door mij vrij vertaald; — alle dezen zijn zóó algemeen bekend, dat het overbodig zijn zou, hunne geslacht- of doopnamen op te geven.
- (m) Onder alle volken vindt men goeden en kwaden. Ik heb brave en edele Belgen gekend — en ken die nog. Ik bedoel dus alleen die, die in het laatste van mijne Voorrede bedoeld zijn.
- (n) Dit is hier geen Anathema! De Wet, bij Jood en Christen geldig, veroordeelt en vonnist dusdanige onmenschen, in staat, om zulke gruwelen te baren of te plegen.

